

Behandelingsverslag Onze-Lieve-Vrouw van Groeninge, Sint-Michielskerk Kortrijk

Gemeente:	Kortrijk
Instelling of verzameling:	Sint-Michielskerk
Type van object:	Ivoor
Titel van het object:	Onze-Lieve-Vrouw van Groeninge

Aanvrager:	Didier Dumolin, voorzitter Vzw Koninklijke Geschied- en oudheidkundige Kring Kortrijk Jan van Eyckstraat 4 8510 Marke
Contactpersoon aanvrager:	Idem 0475/97.17.40 Didier.dumolin@gmail.com
Dossiernummer KIK:	2L/47-DI : 2017.13713
Betrokken cel(len) van het KIK:	Documentatie, Gepolychromeerde beeldhouwkunst
Verantwoordelijke van de cel(len):	E. Mercier
Contactpersoon KIK:	Ingrid Geelen
Datum van het verslag:	28/11/2017
Verslag opgesteld door:	Ingrid Geelen

Dit verslag mag enkel in zijn geheel worden verspreid. Geen enkele grafiek of afbeelding mag worden gebruikt zonder toestemming van de auteur. Tenzij anders contractueel vastgelegd behoudt het KIK op exclusieve wijze alle auteursrechten op het gehele verslag zoals voorzien door de wetgeving.

1 Objectbeschrijving

Objectnummer KIK	157958
Gemeente	Kortrijk
Instelling	Sint-Michielskerk
Inventarisnummer	nihil
Type van object	Beeldhouwwerk
Titel van het object	Onze-Lieve-Vrouw van Groeninge
Auteur	Parijs
Datum	Ca. 1260
Materiaal	Gepolychromeerde ivoor, metalen kroon
Afmetingen	20,5 cm h. (met kroon)/19 cm (zonder kroon) x 5,5 cm br. x 4 cm d.
Eigenaar	Sint-Michielskerk Kortrijk
Opmerkingen

1.2. Iconografische en stilistische beschrijving

- Korte beschrijving : Rechtopstaande Maria met Kind in glazen stulp.
- Stijl: Zie artikel S. M. Guérin, 'An ivory Virgin at the Metropolitan Museum, New York, in a Gothic sculptor's oeuvre', *Burlington Magazine*, CLIV (2012): 394-402.
- Merkteken(s), opschrift(en) (plaatsbepaling, schema, afdruk) : geen

1.3. Documentatie

- Fotografische documentatie (nr. en datum van de clichés) :
Foto's KIK (zwart-wit): B070365, B145912, B145914, B145915 <http://balat.kikirpa.be/object/157958>
Foto's KIK (kleur) 2017: X119706, X119707, X119708, X119709, X119710, X119711
- Radiografieën (nr.) : Nihil
- Bibliografie : S. M. Guérin, 'An ivory Virgin at the Metropolitan Museum, New York, in a Gothic sculptor's oeuvre', *Burlington Magazine*, CLIV (2012): 394-402.

II. TECHNISCH ONDERZOEK

2.1. Onderzoek van de drager

2.1.1. Opbouw, samenstelling

Opgebouwd uit een stuk ivoor, bevestigd in een metalen sokkel dat bovenop een zwarte sokkel werd bevestigd. Het geheel bevindt zich in een glazen en metalen stolp van onbekende datum.

2.1.2. Oppervlakte van de uitgesneden materie

Glad afgewerkt.

2.2. Onderzoek van de originele polychromie

2.2.1. Onderzoeksmethode(n)

Het beeldje werd zeer vluchtig met de stereomicroscopie onderzocht.

2.2.2. Resultaten van het stratigrafisch en topografisch onderzoek (schemas)

Zeer minieme resten van oude (oorspronkelijke?) polychromie. Op de voering werden resten gevonden van een blauwe verflaag. Op het kleed zijn resten van vergulding waar te nemen. De boorden waren mogelijk versierd met motieven. Het haar was eveneens verguld. Op de ogen zijn nog enkele minieme resten aanwezig.

Een grondig en uitgebreid onderzoek kan deze waarnemingen bevestigen en verdiepen.

III. TECHNISCHE GESCHIEDENIS

3.1. Gegevens over de materiële geschiedenis van het object

Niet onderzocht voor deze interventie.

3.2. Tentoonstellingsplaats(en)

Aangezien de rugzijde van het Onze-Lieve-Vrouwebeeldje een aantal pluizige schimmelvlekken vertoonde, kan men veronderstellen dat de bewaarplaats te vochtig is.

3.3. Vroegere ingrepen

In het voetstuk werd in het verleden een afgebroken element verlijmd. De lijmresten zijn in de breuk waar te nemen. Vermoedelijk werden in de jaren 1950 de metalen kronen toegevoegd. De kroon van Maria werd (met een ronde pen) bevestigd in een vierkante holte.

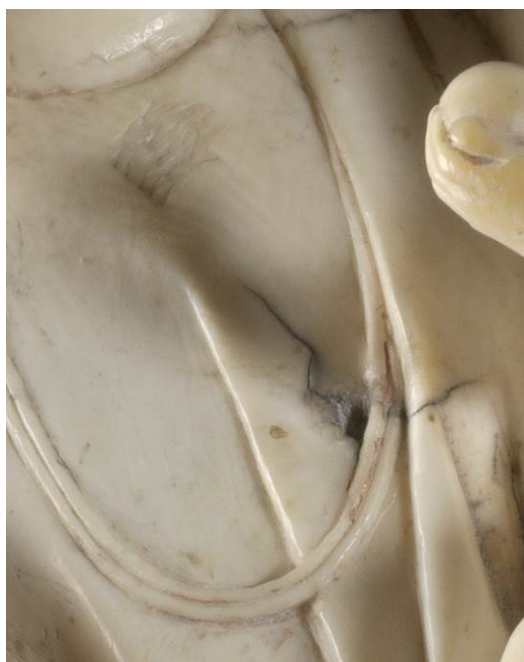
IV. CONSERVATIESTAAT

4.1. Staat drager

- Biologische aantasting :
Er werden vlekken van oppervlakkige, pluizige schimmel aangetroffen op de rugzijde van het beeldje. De donkere resten die over het beeld verspreid zijn, zijn geen sporen van schimmelaantasting, maar resten van een oude polychromie en vervuiling.
- Barsten, scheuren, .../ Aparte, losgekomen, ontbrekende of beschadigde delen, ... :
In het aangezicht en de borst van Maria bevinden zich redelijk storende, verticale barsten. In het voetstuk hecht het vroeger herlijmd losgekomen element niet meer aan het geheel. Het wordt enkel nog vastgehouden door de sokkel. Twee vrij grote nagels bevinden zich in het kleed onderaan. De rechterhand van Maria staat los. Aan de achterzijde komt een dun plaatje van het oppervlak los.

Barst in het aangezicht.

Barst in de borst.

Nagel in het voetstuk en lijmresten van herlijmd element.

Losgekomen element op de rugzijde.

4.2. Staat van de polychromieën, algemeen uitzicht van het oppervlak

- Staat en uitzicht van de picturale laag :
- De polychromie is grotendeels verdwenen. De minieme resten die nog aanwezig zijn, hechten nog voldoende aan het oppervlak. Het ivoor is een beetje vervuild en vergeeld.

V. BEHANDELING

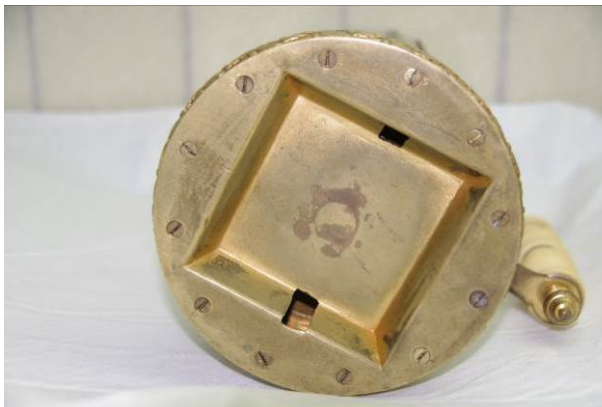
5.1. Doel

Verwijdering van de schimmelaantasting.

5.3. Behandeling

- Behandeling in de quarantaine ruimte

De stolp werd gedemonteerd door het losmaken van de schroeven en de vlindermoeren aan de binnenzijde. De stolp werd in het verleden zeker al eens geopend. Niet alle schroeven waren van hetzelfde type, wat veronderstelt dat er enkele al eens vervangen waren. Het aantal vlindermoeren aan de binnenzijde was niet meer compleet.

Onderzijde met vastgeschroefde basis.

Binnenzijde met vastgevezen vlindermoeren.

De schimmelvlakken werden eerst mechanisch verwijderd met een museumstofzuiger met regelbare zuigkracht en uitgerust met Hepa-filter. Het oppervlak werd vervolgens ontsmet met een wattenstaafje met ethanol.

Witte donzige schimmelvlekken op de rugzijde.

Verwijdering met stofzuiger en zachte kwast.

Ontsmetting met wattenstaafje en ethanol.

Ook de stomp werd ontsmet. Het beeldje werd daarna terug onder stomp geplaatst en de stomp dichtgemaakt.

5.4. Besluit en raadgevingen voor een goede conservatie

Schimmels komen tot ontwikkeling door een te hoge relatieve vochtigheid gedurende een te lange tijd, of plaatselijke erg vochtige plaatsen zoals muren. De ontsmetting die werd uitgevoerd heeft enkel een curatieve werking. Wanneer het beeldje in een te vochtige omgeving wordt teruggeplaatst zal er zich een nieuwe aantasting manifesteren. Het is dus belangrijk om het beeldje niet in een te vochtige omgeving te plaatsen. Meestal wordt gesteld dat een relatieve vochtigheid onder de 65% de meest efficiënte manier is om schimmelgroei te voorkomen. 65% wordt gezien als de kritische bovengrens.

Meet de relatieve vochtigheid op verschillende plaatsen waar het beeldje bewaard wordt en op langere termijn. Vermijd grote schommelingen en schokken in de relatieve vochtigheid. Ook een goede ventilatie en luchtverplaatsing spelen hierbij een rol.

Zie ook: :

<http://www.depotwijzer.be/schimmels-bacterien-en-andere-micro-organismen>

http://www.nationaalarchief.nl/sites/default/files/docs/pluis_in_huis_def.pdf

<http://www.monumentenwacht.be/sites/www.monumentenwacht.be/files/b1218.pdf>

Bij een toekomstige conservatiebehandeling dient men zich te concentreren op de versteviging en verlijming van de losgekomen onderdelen en een behandeling van de opzichtige barsten. Er kan eveneens een lichte reiniging worden uitgevoerd. Het oppervlak is echter niet zodanig vervuild dat het huidige aspect bij een reiniging grondig zou wijzigen.

